

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muuttamisesta ja neuvottelumandaatista komissiolle Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisen ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevan sopimuksen neuvottelemiseksi.

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan komission 22päivänä joulukuuta 2016 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 muuttamiseksi ja ehdotus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvotteluiden aloittamiselle ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevasta Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta sekä ehdotuksista laadittu liitemuistio.

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2017

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Liikenneneuvos Sabina Lindström

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMI-
NISTERIÖ

MUISTIO
EU/2016/1850 JA
EU/2017/0527
22.2.2017

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE LENTOLIIKENNEASETUKSEN (EY) N:O 1008/2008 MUUTTAMISESTA JA NEUVOTTELUMANDAATISTA KOMISSIOLLE EUROOPAN UNIONIN JA YHDYSVALTOJEN VÄLISEN ILMA-ALUSTEN VUOKRAAMISTA MIEHISTÖINEEN KOSKEVAN SOPIMUKSEN NEUVOTTELEMISEKSI.

1 Yleistä

Euroopan unionin komissio antoi 22 päivänä joulukuuta 2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 muuttamiseksi, COM(2016) 818 final. Ehdotuksen käsittely alkoi neuvoston työryhmässä 12 päivänä tammikuuta 2017. Nopean käsittelyaikataulun vuoksi eduskuntaa informoitiin ensin E-kirjeellä E 141/2016 vp. Euroopan unionin komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvotteluiden aloittamiselle ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevasta Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta 10 päivänä tammikuuta 2017, COM(2016) 806 final, ja liite 1.

2 Ehdotusten tausta ja tavoitteet

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisen lentoliikennesopimuksen 10.9 artiklan mukaan ilma-aluksen vuokrausta miehistöineen koskevat järjestelyt (ns. wet lease) ovat mahdollisia jos kaikilla tällaisiin järjestelyihin osallistuvilla on asianmukaiset luvat ja ne noudattavat sellaisia lakeja ja määräyksiä joita osapuolet soveltavat tavanomaisesti kyseisiin järjestelyihin.

Ehdotusten avulla pyritään ratkaisemaan EU:n ja Yhdysvaltojen välisen lentoliikennesopimuksen 10 artiklan soveltamiseen liittyvä kiista. Kiista koskee EU:n lentoliikenneasetuksella (EY) 1008/2008 asetettuja ajallisia rajoituksia, joita Yhdysvallat pitää EU:n asettamina tiukennuksina verrattuna sääntelyyn joka oli voimassa sopimusta tehtäessä. Yhdysvaltojen mukaan ajalliset rajoitukset eivät olleet lentoliikennesopimuksen kirjaimen ja hengen mukaisia ja vaikuttivat haitallisesti Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden oikeudenmukaisiin ja tasavertaisiin kilpailumahdollisuuksiin. Ajalliset rajoitukset kohdistuvat Yhdysvaltojen lentoliikenteen harjoittajiin, jotka vuokraavat ilma-aluksia miehistöineen EU:n lentoyhtiöille.

Vastatoimena Yhdysvallat asetti ajallisia rajoituksia EU:n lentoliikenteen harjoittajille koskien ilma-alusten vuokraamista miehistöineen EU:n ja Yhdysvaltojen välisille lennoille. Ajalliset rajoitukset koskevat myös EU:n lentoliikenteen harjoittajien välisiä järjestelyjä.

EU:n tulkinnan mukaan lentoliikenneasetuksen muutos vuodelta 2008 selkeyttää jo aiemmin voimassa ollutta sääntelyä eikä aseta uusia velvoitteita. Yhdysvallat ei esittänyt minkäänlaisia huomioita asiasta asetuksen valmistelun yhteydessä. EU:n tulkinnan mukaan Yhdysvaltojen asettamat ajalliset rajoitukset rikkovat lentoliikennesopimusta.

Kiistaa on pyritty ratkaisemaan lentoliikennesopimuksen alaisessa sekakomiteassa vuodesta 2014 lähtien tuloksetta. Sekakomiteassa on kuitenkin tunnustettu mahdollisena ratkaisuna kiistaan erillisen ilma-alusten vuokraustoimintaan koskevan sopimuksen tekeminen.

Komissio hakee neuvottelumandaattia Yhdysvaltojen lentoliikennesopimusta täydentävän erillisen sopimuksen neuvottelemisesta, jolla täsmennetään ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevia määräyksiä. Kyseessä olisi ensimmäinen kolmannen maan kanssa tehty ilma-aluksen vuokraamista miehistöineen koskeva sopimus. Neuvottelutavoitteena ovat selkeät järjestelyt ilman rajoituksia ilma-alusten vuokraamiseksi miehistöineen. Sopimuksen tulisi kuitenkin olla linjassa nykyisen EU:n ja Yhdysvaltojen välisen lentoliikennesopimuksen kanssa, jossa osapuolet ovat sitoutuneet markkinoillepääsyn esteiden poistamiseen, jotta voitaisiin maksimoida kuluttajille, lentoyhtiöille, työntekijöille ja yhteisöille sekä vahvistaa transatlanttista lentoliikennejärjestelmää.

Nykyisellään ilma-alusten vuokraaminen miehistöineen on mahdollista vain poikkeuksellisessa tilanteessa, kun EU:n alueelta ei ole saatavissa kyseistä kalustoa. Järjestely voi olla vain määräaikainen ja sen tulee täyttää kaikki EU:n ja kansalliset turvallisuusmääräykset. Lentokoneiden vuokraustoimintaa koskevia rajoituksia on myös muun muassa komission asetuksessa 965/2012.

3 Ehdotusten keskeinen sisältö

EU:n ja Yhdysvaltojen välisen ilma-alusten vuokraustoiminnan miehistöineen vapauttaminen edellyttää kansainvälistä sopimusta EU:n ja USA:n välillä ja EU-lainsäädännön muuttamista vastaavasti.

EU:n komissio on antanut suosituksen neuvoston päätöksen luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiselle ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevasta Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta. Neuvoston päätöksellä mahdollistettaisiin komissiolle neuvotteluiden käynnistäminen päätöksen liitteenä olevien neuvotteluohjeiden mukaisesti. Neuvotteluohjeiden mukaisesti sopimuksen tulisi luoda ilma-alusten vuokraamiseen miehistöineen tasapuoliset liiketoimintamahdollisuudet EU:n ja Yhdysvaltojen lentoliikenteen harjoittajille. Sopimuksen keskeinen sisältö koskisi ilma-alusten vuokraamiseen miehistöineen ajallisten rajoitusten keventämistä.

EU:n lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muutosehdotus koskee 13 artiklaa, jota ehdotetaan muutettavaksi siten että kansainvälisellä sopimuksella voitaisiin poiketa artiklan vaatimuksista.

4 Vaikutukset Suomessa

EU:n ja Yhdysvaltojen välinen ilma-alusten vuokraustoimintaa miehistöineen koskeva sopimus ja EU:n lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muutos tehostavat kilpailua lentoliikennemarkkinoilla, minkä arvioidaan hyödyttävän kuluttajia sekä tehokkaasti ja kannattavasti toimivia lentoyhtiöitä.

4.1 Lainsäädännölliset vaikutukset

EU:n ja Yhdysvaltojen välinen ilma-alusten vuokraustoimintaa miehistöineen koskeva sopimus kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, eikä vaadi kansallisia täytäntöönpanotoimia.

EU:n lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muutos on suoraan sovellettavaa EU-lainsäädäntöä, joka ei vaadi kansallisia täytäntöönpanotoimia.

4.2 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

EU:n ja Yhdysvaltojen välisellä ilma-alusten vuokraustoimintaa miehistöineen koskevalla sopimuksella tavoitellaan lisää joustavuutta lentokoneiden vuokraukseen maiden kanssa joiden kanssa on tehty asiaa koskeva nimenomainen sopimus. Sopimus luo yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja vaikuttaa eurooppalaisten lentoyhtiöiden kaluston saantiin positiivisesti.

EU:n lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muutoksella mahdollistetaan kolmansien maiden kanssa tehtävät sopimukset joilla poistetaan vuokraustoimintaa koskevia rajoitteita. Asetusmuutoksella ei itsessään ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset tulevat välillisesti neuvoteltavien sopimusten kautta.

5 Kansallinen käsittely

EU:n lentoliikenneasetuksen (EY) N:o 1008/2008 muuttamisesta on informoitu eduskuntaa E-kirjelmällä E 141/2016 vp.

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Luonnos U-kirjelmäksi on ollut myös EU-asioiden komitean alaisen liikennejaoston kirjallisessa menettelyssä.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa mandaatin myöntämistä komissiolle neuvotella ilma-alusten vuokraamista miehistöineen koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta lentokoneiden vuokraustoimintaa EU:n ulkopuolisista maista koskevan lentoliikenneasetuksen muuttamiseksi siten, että sen säännöksistä on mahdollista poiketa EU:n tekemillä kansainvälisillä sopimuksilla.